

strategies, formation of stable positive emotional experiences and axiological attitude towards their own "I" and "I-other".

Key words: *self-value of the person, development of the self-value of the person, socialization of the person, valuable of the "I" of the person.*

Отримано: 18.01.2015 р.

УДК 159.922.761.

Л.П. Пушкарська

ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ВАДАМИ СЛУХУ

Л.П. Пушкарська. Проблеми психологічної реабілітації дітей з вадами слуху. У статті приділяється увага розумінню поняття психологічної реабілітації дітей з вадами слуху. Окрім цього, автор розглядає фактори, які впливають й перешкоджають нормальній психологічній реабілітації і дітей з вадами слуху та окреслено проблеми психологічної реабілітації цих дітей. Робиться висновок про те, що психологічна реабілітація дітей з вадами слуху має бути комплексною, науково обґрунтованою, в поєднанні з системою прийомів, методів, способів та засобів медичного, педагогічного, професійного характеру, які спрямовані на відновлення, покращення, корекцію психологічних функцій, якостей, властивостей дитини та створення сприятливих умов для розвитку й адаптації та утвердження її особистості в суспільстві.

Ключові слова: *діти з вадами слуху, реабілітація, психологічна реабілітація, центри реабілітації, розвиток, психологічна допомога, формування словесного мовлення.*

Л.П. Пушкарская. Проблемы психологической реабилитации детей с нарушениями слуха. В статье уделяется внимание пониманию понятия психологической реабилитации детей с недостатками слуха и предложено определение данного термина. Кроме этого, автор рассматривает факторы, влияющие и которые препятствуют нормальной психологической реабилитации и детей с недостатками слуха и обозначены проблемы психологической реабилитации этих детей. Делается вывод о том, что психологическая реабилитация детей с нарушениями слуха должна быть комплексной, научно обоснованной, в сочетании с системой приемов, методов, способов и средств медицинского, педагогического, профессионального характера, которые направлены на восстановление, улучшение, коррекцию психологических функций, качеств, свойств ребенка и создание благоприятных условий для развития и адаптации и утверждения его личности в обществе.

Ключевые слова: *дети с нарушениями слуха, реабилитация, психологическая реабилитация, центры реабилитации, развитие, психологическая помощь, формирования словесной речи.*

Постановка проблеми. Будь-яка проблема, яка виникає із здоров'ям людини накладає психологічний відпечаток на неї. І, якщо ця проблема є явною для оточуючих та несе певні незручності самій людині, у тако-

му разі загострюється і ставлення до певного типу проблеми. Порушення слуху чи його втрата не дозволяє людині забути про цю свою особливість. Статистика свідчить, що в Україні загальна чисельність дітей-інвалідів щорічно збільшується на 0,5%. Чисельність дітей-інвалідів станом на початок року сягнула показника 167 059 осіб або 2,0% від усього дитячого населення країни, понад півмільйон лише дітей з вадами слуху, які відносяться до однієї з категорій "заручників" відчуженості, проблем, пов'язаних із пристосуванням до суспільного життя. І, хоча, в нинішньому, у порівнянні з панівним патологічним підходом до глухоти в ХХ ст., психологічні проблеми у дітей, які мають таку ваду присутні. Тому питанням психологічної реабілітації дітей з вадами слуху повинно приділятися увага як самої держави так і вченими. Державна політика в Україні тримає курс на формуванні і проведенні соціальної та економічної змін спрямованих на підтримку таких дітей та сімей, в яких вони виховуються.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової та спеціалізованої літератури свідчить, що проблеми психічного розвитку дітей з вадами слуху досліджували такі вчені як: Л.В. Занков, І.М. Соловйов, Д.М. Маянц, А.П. Розова, Т.А. Власова, Н.Г. Морозова, Н.В. Яшкова, Л.І. Тигранова, Г.Л. Вигодська, Т.В. Розанова та інші, які розробили експериментально-психологічні методики вивчення дітей з відхиленнями у розвитку, в тому числі і дітей з вадами слуху. Проблеми вдосконалення процесу допомоги дітям з вадами слуху в галузі спеціальної психології і педагогіки вітчизняній та зарубіжні дослідники, Н.Байкіна, В.Засенко, І.Ляхова, Л.Фомічова, М.Шеремет, М.Ярмаченко та ін. Не зважаючи на істотні результати у галузі спеціальної психології і спеціальної педагогіки недостатньо уваги приділялось розробці психологічної реабілітації, відсутність методичних завдань. Допомога психологічної реабілітації має міжгалузеве значення та потребує комплексного системного аналізу.

Метою статті є аналіз проблем психологічної реабілітації дітей з вадами слуху.

Виклад основного матеріалу. На початку 90- х років ХХ століття остаточно утвердилося розуміння того, що реабілітація повинна орієнтуватися не на наявність захворювань, а на формування гармонійно розвинутої особистості. Турбота суспільства про дитину стала виявлятися в забезпеченні її усім необхідним для повноцінного, всебічного, гармонійного розвитку та стимулюванні адекватної й спільної з довкіллям діяльності на основі реалізації соціальної моделі допомоги, складовою якої є спеціальна педагогічна допомога [1, с. 4].

Загальне тлумачення під реабілітацією розуміє комплекс медичних, педагогічних, професійних засобів, спрямованих на відновлення (або компенсацію) порушених функцій організму і працездатності хворих та

інвалідів [2, с. 1080]. "Реабілітація – система медико-педагогічних заходів, спрямованих на включення аномальної дитини в соціальне середовище, залучення до громадського життя і праці на рівні його психофізичних можливостей. Реабілітація здійснюється за допомогою психологічних засобів, спрямованих на усунення або пом'якшення дефектів розвитку, а також спеціального навчання, виховання та професійної підготовки. Завдання реабілітації вирішуються в системі спеціальних навчально-виховних закладах для різних категорій аномальних дітей, де особливості організації навчального процесу визначаються специфікою аномального розвитку" [3; 55]. Відповідно до законодавчого закріплення психологічна реабілітація – це система заходів, спрямованих на відновлення, корекцію психологічних функцій, якостей, властивостей особи, створення сприятливих умов для розвитку та утвердження особистості [4, ст. 1]. Тобто, під психологічною реабілітацією ми розуміємо систему прийомів, методів, способів та засобів медичного, педагогічного, професійного характеру, які спрямовані на відновлення, покращення, корекцію психологічних функцій, якостей, властивостей особи та створення сприятливих умов для її розвитку й адаптації та утвердження особистості в суспільстві.

Слід відмітити, що психологічний реабілітаційний період для дітей з "обмеженими можливостями", чи "інвалідів", чи "певними вадами" вкрай важливий, оскільки найпоширенішими проблемами, які постають перед дорослими людьми та дітьми зазначеної категорії є низька самооцінка та дискримінація в суспільстві.

Водночас вітчизняні та зарубіжні вчені виділяють ряд особливостей розвитку дітей з вадами слуху, а саме: занижений рівень самоконтролю, низький рівень знань, бідність словникового запасу, орієнтація на теперішнє, слабка перспектива майбутнього та ін. Тому допомога у вирішенні зазначених потреб задля чого і потрібний психологічно реабілітаційний період повинна бути максимально ефективною із врахуванням потреб дітей з вадами слуху чи будь-яких інших "обмежених можливостей".

Варто приділити увагу монографічному дослідженні А. Г. Шевцова, у якому відмічаються основні принципи сучасної реабілітації дітей з вадами здоров'я, що заслуговують на особливу увагу. Так автор виділяє: 1) відкритість соціальної реабілітації майбутньому, її динамічність та варіативність; 2) інтеграція усіх способів освоєння дитиною світу; 3) особистісна спрямованість процесу реабілітації, вільний розвиток індивідуальності, яка є головним його фактором; 4) принцип реалістичності – що орієнтує на постановку реально досяжних цілей реабілітації, що виходять із можливостей дитини з вадами здоров'я, об'єктивних соціальних умов тощо (саме цей принцип диктує необхідність строгого індивідуального підходу при проведенні реабілітаційних заходів); 5) безпосередня участь дитини та

її батьків у створенні програми реабілітації, виборі змісту, форми, методів, місця, часу і темпів цього процесу; 6) принцип гуманізму – ресурсу, що орієнтує на пошук позитивного для "подолання "кризових ситуацій"", на актуалізацію потенційних можливостей, закладених у людині, що визнає абсолютну цінність людини, дитини, як особистості, її унікальність, право на свободу вибору (цей принцип є загально-методологічним, він підкреслює відсутність скільки-небудь істотних розходжень у підходах до хворої і здорової дитини, тобто універсальний) [5].

Оскільки розвиток дітей з вадами слуху зазнає певних труднощів. Зокрема у психічному розвитку дітей з порушеним слухом виділяють закономірності, характерні для даного виду порушення психічного розвитку. Вчений-психолог І. М. Соловійов виділяє дві такі закономірності: 1) необхідною умовою успішного психічного розвитку різної дитини є значне зростання кількості, різноманітності і складності зовнішніх впливів. Через ураження слуху обсяг зовнішніх впливів на глухого дитини дуже звужений, взаємодія з середовищем збіднена, спілкування з оточуючими людьми утруднено. Внаслідок цього психічна діяльність такої дитини спрощується, реакції на зовнішні впливи стають менш складними і різноманітними. Водночас другою закономірністю на думку Друга закономірність – відмінності в темпах психічного розвитку у дітей з порушеннями слуху в порівнянні з нормально чують дітьми: уповільнення психічного розвитку після народження і прискорення у наступні періоди. Зміни в темпах психічного розвитку внутрішньо пов'язані з відмінностями у структурі психіки [6]. Зазначені закономірності підтверджують важливість знаходження особливих прийомів та методів для ефективної психологічної реабілітації дітей з вадами слуху.

Вченими визначено основні завдання психологічної реабілітації, так слід зазначити загальну систематизацію завдань В. І. Лубовського, який згрупував ці завдання за науковим змістом та практичною направленістю: перша група завдань – загальнонаукові теоретичні завдання, які торкаються проблем розвитку психіки аномальної дитини; друга група завдань – вивчення аномалії формування і розвитку конкретних форм психічної діяльності та її психічних процесів у різних груп аномальних дітей, тобто вивчення закономірностей формування особистості, розумової діяльності, мови, сприймання, пам'яті; третя група завдань – виявлення шляхів компенсації дефекту та розвитку психіки в цілому; четверта група завдань – розробка наукових основ, методів і засобів навчання різних груп аномальних дітей, теоретичне обґрунтування конкретних шляхів їх навчання [7]. Саме через визначені завдання та акцентуванні уваги на них фахівцями можливе здійснення комплексної психологічної реабілітації дітей з певними вадами та вивчення особливостей в їх розвитку, у зв'язку з аномаліями, які існують.

Основи психологічної реабілітації дітей з порушеннями функцій слуху базуються на розкритті завдань, що ставить перед собою сурдопсихологія. Вчені, а саме: Н.М. Трофімова, С.П. Дуванова, Н. Б.Трофімова виділяють наступні завдання: 1) виявити закономірності психічного розвитку людей з порушеним слухом; 2) вивчити особливості розвитку окремих видів пізнавальної діяльності особистості; 3) розробити методи психодіагностики й психокорекції відповідних порушень; 4) вивчити проблеми інтегрованого навчання й інтеграції людей з порушеннями слуху в суспільство. Завданнями психологічної реабілітації в роботі з дітьми з порушеннями слуху є: психологічна діагностика й корекція пізнавальної, емоційно-вольової сфер особистості; розвиток комунікативної сфери особистості; формування адекватної самооцінки та рівня домагань; формування позитивних рис особистості; о встановлення можливостей і шляхів компенсації порушень різної складності [8] .

На сьогоднішній день дітей з вадами слуху збільшується, саме тому для українського суспільства помітно зростає значення центрів реабілітації з вадами слуху. Умови, які висуває суспільство до сурдопедагогів, психологів, дефектологів, логопедів реабілітаційних центрів, потребують нових підходів до виконання індивідуальних і групових методичних завдань. Що вимагає від закладу здійснення нових підходів до організації реабілітаційного процесу. В інноваційному закладі реабілітаційний процес має бути високотехнологічним із чітко зазначеними вхідними і вихідними показниками, базуватися на принципах і психолого – педагогічних методах.

Весь реабілітаційний робочий процес дітей з вадами слуху базується на ігровій методиці, великій кількості наочно-дійових завдань, також творчо – розвивальних, що і вимагає від спеціальних педагогічних працівників навичок, умінь проводити методику в ігровій програмі (володіти методикою проведення ігор з дітьми в приміщенні, на вулиці та ін.) Головне завдання спеціальних педагогічних працівників – залучити дітей до занять в різних видах діяльності максимальну кількість дітей з вадами слуху, виявити здібності на рівні чуючих дітей, зуміти переконати батьків в необхідності для подальшого розвитку дітей з вадами слуху, не допустити марної втрати часу, сприяти саморозвитку і самореалізації своєї і чужої дитини, яка має вади слуху.

Як позитивний приклад можна назвати програму "Реабілітація глухих і слабочуючих дітей та їх інтеграція в суспільство чуючих", розроблену науково-педагогічним колективом під керівництвом Е.І. Леонгард. Програма реалізується за допомогою методики "Формування та розвиток мовного слуху та мовного спілкування у дітей з порушеним слухом". Концептуальним положенням цієї методики є те, що при створенні певних умов виховання та навчання дітей з порушеннями слуху, їх психічний і мовний розвиток здійснюється за загальними законами розвитку дітей .

Слід відмітити, що головне завдання спеціальних педагогічних працівників – залучити дітей до занять в різних видах діяльності максимальну кількість дітей з вадами слуху, виявити здібності на рівні чуючих дітей, зуміти переконати батьків в необхідності для подальшого розвитку дітей з вадами слуху, не допустити марної трати часу, сприяти саморозвитку і самореалізації своєї і чужої дитини, яка має вади слуху.

Важливим фактором для реабілітації дитини є особливості самої особистості, тобто дитини з вадами слуху, зокрема, яка приїжджає з іншого міста на реабілітацію до центру. Так, слід зважати на умови життя дитини, виховання, батьків тощо. Оскільки кожен із зазначених факторів має надзвичайно важливий вплив та причинно-наслідковий зв'язок на психічний і фізичний розвиток, виховання та позначається на мисленні та мовленні останнього, що і є основним для цієї категорії дітей. Як зазначає Т.М. Дяхтеренко, що в процесі вивчення моральної занедбаності певних вихованців вихователь повинен виявити і її причини, враховуючи те, що у розвитку індивідуальних особливостей особистості вирішальну роль відіграють обставини життя і виховання дитини в сім'ї [9].

Слід значити про специфіку роботи соціального педагога з категорією дітей, що мають порушення слуху, полягає в наданні батькам повноцінної інформації про системи і формах спеціальної освіти, у створенні комплексу умов для організації заходів, пов'язаних з проблемами розвитку та навчання дітей у рамках обраної системи, сприяння формуванню комунікативної діяльності для повноцінної інтеграції в суспільство осіб з глухотою і приглухуватістю.

Також слід відмітити на те, що під час реабілітації діти неоднозначно реагують та ставляться на такий "етап" в своєму житті як проходження лікування в реабілітаційному центрі. У своєму дисертаційному дослідженні Т.М.Дегтяренко зазначає про те, що як свідчать дані констатуючого етапу експерименту, приїхавши в реабілітаційний центр, діти по – різному ставляться до процесу реабілітації, по різному усвідомлюють необхідність змінитися у кращий бік, виявити і розвинути власні здібності [9]. Тому педагогам реабілітаційного центру слід зважати на цю обставину, яка і може бути причиною проблем психологічної реабілітації дітей з вадами слуху.

Іншою важливою особливістю, яка впливає на реабілітацію дітей з вадами слуху є особистість вихователя та педагога. Оскільки, на першому місці серед якостей вихователя повинна бути любов до дітей в процесі їхнього розвитку, формування їхнього характеру. Ця любов повинна бути складовою частиною істинного гуманізму. Але любов до дітей розумна, не сліпа, педагогічно доведена у формулі А.С.Макаренка: одночасна вигодованість і повага до дитини [10].

Слід підтримати думку Дегтяренко Т.М. про те, що любов до дітей стоїть поруч з умінням бачити світ очима дитини [9]. Отже, вибір вихова-

теля та педагога значною мірою впливає на реабілітаційний період дитини, оскільки знайдений психологічний контакт педагога з дитиною сприятиме реабілітації, а не любов чи неприйняття дитини педагогом відчується дитиною, що матиме наслідок у самому реабілітаційному періоді.

Також, слід звернути увагу на важливу сторону психологічної реабілітації дітей з вадами слуху – оточення та культурні заходи для дітей, тобто як проводиться час та з ким дитина та яким чином спілкується. Себто соціально-культурне оточення дітей з вадами слуху, що позначається на їхньому розвитку та формує особистість самої дитини. Важливим питання даного напрямку реабілітації є організація соціально-культурних заходів як з дітьми-інвалідами, так і ровесниками-неінвалідами, що формує коло міжособистісних відносин, задовольняє потребу в спілкуванні.

Для повноцінного дитячого дитинства, щоб батьки не розводили руки, не дивлячись на те, що психолого – педагогічна реабілітація не дає швидких результатів, сурдопедагог і психолог завжди повинні пам'ятати про те, як знайти педагогічний підхід до дитини і як заспокоїть батьків, що усунення будь – якого дефекту в дитини вимагає постійно спеціальне завдання, знань, великого терпіння, витримки і любові до дітей. Тому, за допомогою своєчасного спеціального реабілітаційного навчання рівень розвитку словесного мовлення дітей з вадами слуху можна наблизити до норми. Під словесним мовленням розуміється – це функціонування мови, продукт мовленнєвої діяльності у процесі якої використовуються одиниці, категорії, форми та норми мови; послідовність мовних знаків, що організуються відповідно до потреб інформації, яка висловлюється [11].

Психологічна допомога дітям з вадами слуху є базовим компонентом. В спеціальних навчальних закладах, реабілітаційних центрах являється корекційно-реабілітаційна допомога дітям з вадами слуху або з інвалідністю. Тому у психологічній і педагогічній діяльності цього компоненту забезпечує оптимізацію процесів формування у дітей з вадами слуху знань, умінь, навичок і засвоєння формування словесного мовлення і психологічний інтелект, а отже, без сумніву, сприяє подальшій інтеграції дітей з вадами слуху у суспільстві.

Висновок. Отже, психологічна реабілітація дітей з вадами слуху має бути комплексною, науково обгрунтованою, в поєднанні з системою прийомів, методів, способів та засобів медичного, педагогічного, професійного характеру, які спрямовані на відновлення, покращення, корекцію психологічних функцій, якостей, властивостей дитини та створення сприятливих умов для розвитку й адаптації та утвердження її особистості в суспільстві.

Підводячи підсумок вище викладеному слід відмітити, що проблемами психологічної реабілітації дітей з вадами слуху є:

- недостатня зацікавленість батьків у розвитку дитини;
- несвоєчасність розвитку дитини;
- недостатність мотивів для проходження реабілітації дитиною як для батьків так і самої дитини;
- недостатнє розроблення спеціальних методик та програм для реабілітації дітей;
- неврахування особливостей самої дитини;
- низька самооцінка та дискримінація суспільством дитини;
- вплив оточення, яке не є соціально-культурним для дитини;
- некомпетентність та непрофесійність педагогів, сурдопедагогів, дефектологів, психологів, вихователів та інших осіб, які працюють з дітьми.

Список використаних джерел

1. Дегтяренко Т.М. Комплексна система корекційно-реабілітаційної роботи в дошкільному закладі для дітей з порушеннями зору. – автореферат на здобуття кандидата педагогічних наук – Інститут спеціальної педагогіки АПН України. – Київ, 2005. – С. 18
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел . – К.; Ірпінь: ВТФ "Перун", 2002. – 1440 с.
3. Дефектологія: Словник-довідник / Авт. сост. С. С. Степанов, Під ред. Б. П. Пузанова. – М.: Нова школа, 1996.-80с.
4. Про реабілітацію інвалідів :Закон України від 06.10.2005 № 2961-IV // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 2, / 2-3. – С. . 44.
5. Шевцов А. Г. Методичні основи організації соціальної реабілітації дітей з вадами здоров'я: Монографія. – К.: НТІ "Інститут соціальної політики", 2004. – 240 с.
- 6 Психологія глухих людей / під редакцією І. М. Солвйова и др. – М., 1971.
7. Усанова О. Н. Специальная психология. – СПб.: Питер, 2006. – 400 с.
8. Дефектологія: Словник-довідник / Авт. сост. С. С. Степанов, Під ред. Б. П. Пузанова. – М.: Нова школа, 1996.-80с.
9. Дегтяренко Т.М. Теоретико – методологічні засади управління системою корекційно – реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями, – К, 2012. – 432с.
10. Макаренко А.С.Методика виховної роботи. – К.: Рад.школа, 1990. – 336 с. – С.124-127.
11. Спеціальна педагогіка: Понятійно – термінологічний словник / За редакцією академіка В.І.Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436с.

Spisok vikoristanih dzherel

1. Degtyarenko T.M. Kompleksna sistema korektsIyno-reabIIIitatsIynoYi roboti v doshkIlnomu zakladl dlya dltey z porushennyami zoru. – avtoreferat na zdobuttya kandidata pedagogIchnih nauk – Institut spetsIalnoYi pedagogIki APN UkraYini. – KiYiv, 2005. – S. 18
2. Velikiy tлумachniy slovník suchasnoYi ukraYinskoYi movi / Uklad. I golov. red. V.T. Busel. – K.; IrpIn: VTF "Perun", 2002. – 1440 s.
3. DefektologIya: Slovník-dovIdnik / Avt. sost. S. S. Stepanov, PId red. B. P. Puzanova. – M.: Nova shkola, 1996.-80s.
4. Pro reabIIIitatsIyu InvalIdIv :Zakon UkraYini vId 06.10.2005 # 2961-IV // VIdomostI VerhovnoYi Radi UkraYini. – 1996. – # 2, / 2-3. – S. . 44.
5. Shevtsov A. G. MetodichnI osnovi organIzatsIYi sotsIalnoYi reabIIIitatsIYi dltey z vadami zdorov'ya: MonografIya. – K.: NTI "Institut sotsIalnoYi polItiki", 2004. – 240 s.
6. PsihologIya gluhih lyudey / pId redaktsIEyu I. M. Solovyova i dr. – M., 1971.
7. Usanova O. N. SpetsIalnaya psihologiya. – SPb.: Piter, 2006. – 400 s.
8. DefektologIya: Slovník-dovIdnik / Avt. sost. S. S. Stepanov, PId red. B. P. Puzanova. – M.: Nova shkola, 1996.-80s.
9. Degtyarenko T.M. Teoretiko – metodologIchnI zasadi upravIlInnya sistemoyu korektsIyno – reabIIIitatsIynoYi dopomogi osobam z psihofIzichnimi porushennyami, – K, 2012. – 432s.
10. Makarenko A.S. Metodika vihovnoYi roboti. – K.: Rad.shkola, 1990. – 336 s. – S.124-127.
11. SpetsIalna pedagogIka: PonyatIyno – termInologIchniy slovník / Za redaktsIEyu akademiKa V.I.Bondarya. – Lugansk: Alma-mater, 2003. – 436s.

L.P. Pushkarskoyi. Problems of psychological rehabilitation of children with hearing impairments. This paper focuses on understanding the concept of psychological rehabilitation of children with hearing and proposed definition of the term. In addition, the author examines the factors that influence and impede normal psychological rehabilitation of her children with hearing problems and outlines the psychological rehabilitation of children. Psychological rehabilitation of children with hearing impairments should be comprehensive, scientifically sound, combined with a system of techniques, methods, techniques and tools of medical, educational, vocational nature, aimed at the restoration, improvement, correction of psychological functions, qualities, characteristics of the child and to create favorable conditions for the development and the adaptation and strengthening of the individual in society. The problems psychological rehabilitation of children with hearing impairments are: lack of interest of parents in child development; delays the development of the child; lack of motivation to undergo rehabilitation for both the child and the parents of the child; insufficient development of special techniques and programs for the

rehabilitation of children; neglect of the features of the child; low self-esteem and discrimination by society of the child; influence of the environment that are not socio-cultural to the child; incompetence and lack of professionalism of teachers surdopedahohiv, pathologists, psychologists, educators and others who work with children.

Key words: *children with hearing impairments, rehabilitation, psychological rehabilitation, rehabilitation centers, development, psychological assistance, forming verbal speech.*

Отримано: 12.02.2015 р.

УДК 316.6

А.О. Репка

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ДО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

А.О. Репка. Психологічні особливості ставлення студентів вищого навчального закладу до інтелектуальної власності. У статті аналізується ставлення населення до інтелектуальної власності. Доводиться думка, що відносини власності є центральним питанням економіки й, відповідно, економічної психології. Маловивченою є проблема ставлення до інтелектуальної власності молодих людей, що здобувають вищу освіту. Проаналізовано результати емпіричних досліджень ставлення української студентської молоді до результатів інтелектуальної власності.

Ключові слова: *інтелектуальна власність, почуття власності, економічна соціалізація, самореалізація.*

А.О. Репка. Психологические особенности отношения студентов высшего учебного заведения к интеллектуальной собственности. В статье анализируется отношение населения к интеллектуальной собственности. Доказывается мнение, что отношения собственности являются центральным вопросом экономики и, соответственно, экономической психологии. Малоизученной остается проблема отношения к интеллектуальной собственности молодых людей, получающих высшее образование. Проанализированы результаты эмпирических исследований отношения украинской студенческой молодежи к результатам интеллектуальной собственности.

Ключевые слова: *интеллектуальная собственность, чувство собственности, экономическая социализация, самореализация.*

Постановка проблеми. Сучасний економічний стан в Україні потребує активної участі населення. А оскільки відносини власності є центральним питанням в економічній психології, то участь молоді є головним чинником його розв'язання.

Це період інформаційного суспільства, й на сучасному етапі це активні відносини інтелектуальної діяльності людей. А економічний аспект